

**Euroopa Liidu kriminaalõiguse aastakonverents**  
**(Annual Conference on EU Criminal Justice 2013)**  
10-11 oktoober 2013

Trier, Saksamaa

Liis Lindström, koolitusspetsialist

Euroopa Liidu kriminaalõiguse aastakonverentsil käsitleti järgmisi teemasid: EL-i prioriteetidid kriminaalõiguse valdkonnas aastateks 2014-2015, riikide vaheline koostöö kriminaalasjades (Europol, Eurojust, Euroopa õigusalase koostöö võrgustik), ohvrite ja kahtlustatavate/süüdistatavate õiguste tagamine kriminaalmenetluses, Euroopa Prokuratuur.

### **EL-i kriminaalõigus 2014-2015**

Euroopa Parlamendi esindaja nimetas prioriteetidenä: kahtlustatavate/süüdistatavate õiguste kaitset<sup>1</sup>, vastastikust tunnustamist<sup>2</sup>, Euroopa Prokuratuuri loomist, kuritegevuse ennetamist<sup>3</sup>, Euroopa andmekaitse regulatsiooni reformimist. Euroopa Komisjoni esindaja tõi prioriteetidenä välja järgmised valdkonnad: ohvrite ja kahtlustatavate/süüdistatavate õigused<sup>4</sup>; materiaaõigusega seotud küsimused (nagu Euro-võltsimine, EL-i finantshuvide kaitse, konfiskeerimised, inimkaubandus, laste seksuaalne ärakasutamine); liikmesriikide vaheline õigusalane koostöö (Euroopa Prokuratuuri loomine, Eurojusti reformimine).

Käesolevaks hetkeks on vastu võetud kuriteoohvrite õiguste ja neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuete direktiiv<sup>5</sup>, suulise ja kirjaliku tõlke direktiiv<sup>6</sup>, kriminaalmenetluses teabe saamise direktiiv<sup>7</sup>.

Plaanis on vastu võtta direktiivi, mis reguleeriks juurdepääsu advokaadile ja suhtlemisõigusega seotud küsimusi.<sup>8</sup>

---

<sup>1</sup> Tuleneb Nõukogu 30 novembri 2009 resolutsioonist (Roadmap for strengthening procedural rights of suspected or accused in criminal proceedings). Resolutsioon sisaldab järgmisi meetmeid kahtlustatava/süüdistatava õiguste paremaks kaitsmiseks: **Meede A:** Juurdepääs tõlkele (kahtlustatav/süüdistatav peab saama aru, mis toimub ning peab saama ennast arusaadavalt väljendada); **Meede B:** Juurdepääs kahtlustatava/süüdistatava õigusi ja süüdistuse sisu puudutavale infole; **Meede C:** Õigusabi (õigus õigusabile); **Meede D:** Kahtlustatava/süüdistatava õigus informeerida enda olukorrast sugulasi, töandjat ja vajadusel ka konsult; **Meede E:** Haavatavas olukorras olevate kahtlustatavate/süüdistatavate erikohtlemine; **Meede F:** Kohtueelset kinnipidamist käsitlev roheline raamat.

<sup>2</sup> Euroopa vahistamismäärus, ettepanek Euroopa uurimisorderi loomiseks (European Investigation Order)

<sup>3</sup> On tehtud ettepanekuid uuteks direktiivideks: Proposed Directive on the EU Passenger Name Record System (2011/0023(COD)); Proposed directive on the prevention of the use of the financial system for the purpose of Money laundering and terrorist financing (2013/0025(COD))

<sup>4</sup> Käesoleval hetkel tehakse ettevalmistusi uue menetlusõigusi käsitleva seadusandliku paketi esitlemiseks novembris 2013 (Procedural Rights Package). Rõhk on teemadel nagu õigusabi, haavatavas olukorras olevate süüdistatavate erikohtlemine (nt lapsed); süütuse presumpatsioon.

<sup>5</sup> Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2012/29/EL, 25. oktoober 2012, millega kehtestatakse kuriteoohvrite õiguste ning neile pakutava toe ja kaitse miinimumnõuded ning asendatakse nõukogu raamotsus 2001/220/JSK

<sup>6</sup> Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2010/64/EL, 20. oktoober 2010, õiguse kohta suulisele ja kirjalikule tõlkele kriminaalmenetluses

<sup>7</sup> Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2012/13/EL, 22. mai 2012, milles käsitletakse õigust saada kriminaalmenetluses teavet

<sup>8</sup> Proposal for a directive of the European Parliament and of the Council on the right to access to a lawyer in criminal proceedings and on the right to communicate upon arrest, Komisjoni ettepanek juunist 2011

Euroopa institutsioonide esindajad väljendasid vajadust teha Stockholmi programmist kokkuvõte, et kaardistada, mida on veel vaja ellu viia (Stockholmi programm lõpeb 2014 aasta lõpus). Leiti, et teist nii detailset programmi kui Stockholmi programm ilmselt lähitulevikus ei tule. Arvati, et liikmesriigid lepivad edaspidi ilmselt kokku üldistes suunistes (mitte konkreetsetes meetmetes). EL-i Nõukogu teeb edasise tegevuse osas otsuse juulis 2014.

### **Riikide vaheline koostöö kriminaalasjades**

Eurojust, Europol ja Euroopa õigusalase koostöö võrgustik tutvustasid oma tegevust ja eesmärke. Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku eesmärk on lihtsustada ja kiirendada õigusalast koostööd kriminaalasjades. Koostöö võrgustik koosneb liikmesriikide kontaktpunktidest. Kontaktisiku ülesanne on lihtsustada õigusalast koostööd (nt luua kõige asjakohasemaid otsekontakte) ja anda vajalikku õiguslast ja praktilist teavet. **Konverentsil rõhutati, et liikmesriikide prokuratuurid võiksid Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku poolt pakutavaid võimalusi rohkem ära kasutada.** NB! Kui kaasus on bilateraalse iseloomuga, siis võiks pöörduda Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku kontaktpunkti poole. Kui juhtum puudutab rohkem kui kahte liikmesriiki, siis tuleks koostöö küsimustes pöörduda Eurojusti poole. Euroopa õigusalase koostöö võrgustiku kohta saab rohkem infot siit: [http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN\\_Home.aspx](http://www.ejn-crimjust.europa.eu/ejn/EJN_Home.aspx)

### **Euroopa Prokuratuur**

Komisjon on esitanud ettepaneku Euroopa Prokuratuuri loomiseks.<sup>9</sup> Tegemist oleks EL-i organiga, millel on ainupädevus uurida EL-i eelarvet kahjustavaid kuritegusid ja esitada süüdistus. Euroopa Prokuratuuri heaks hakkavad töötama valitud liikmesriikide prokurörid (delegeeritud prokurörid).

Euroopa Prokuratuuri loomise kava tekitas väga elava diskussiooni. Komisjoni esindajad üritasid Euroopa Prokuratuurist võimalikult vähe rääkida, aga pea iga kord, kui publikul oli võimalik küsimusi küsida, siis jõuti Euroopa Prokuratuuri teema juurde tagasi. Paljud konverentsil osalejad leidsid, et Euroopa Prokuratuuri loomine (vähemalt sellisel kujul) pole vajalik (tuleb lihtsalt sundida teatud liikmesriike EL-i eelarvega seotud kuritegusid menetlema).

Juhiti tähelepanu järgmistele probleemidele:

- Tõstatati küsimus, miks üldse peaksid EL-i huvid olema eelistatud liikmesriigi või üksikisiku huvidele (miks EL-i huvid vajavad erilist kaitset);
- Euroopa Prokuratuuri ressursid uurimiseks ja süüdistuse esitamiseks tuleksid liikmesriikide prokuratuuridest, mis võib tekitada probleeme. Liikmesriikide prokuratuurid on enda eelarve kujundanud vastavalt siseriiklikele prioriteetidele (mida tuleks siis vastavalt Euroopa Prokuratuuri soovidele/vajadustele jooksvalt muuta);
- Delegeeritud prokuröri positsioon ei pruugi paljudes liikmesriikides (eelkõige nn vanades liikmesriikides) populaarseks osutuda. Delegeeritud prokurör kannaks justkui kahte mütsi, mis tekitab kahtlusi ja küsimusi (kuhu ta siis päriselt kuulub ja kelle huve ta päriselt esindab?);
- Prokuröride pädevus on liikmesriigiti erinev, mis võib menetluse läbiviimisel probleeme tekitada;
- Puudub võimalus Euroopa Prokuratuuri sõltumatuse kontrollimiseks.

---

<sup>9</sup> Proposal for a Council Regulation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office (COM(2013) 534 final)